

V sredo in saboto
izhaja in velja:

za celo leto . . . 5 for. — kr.
za pol leta . . . 2 „ 70 „
za četert leta . . . 1 „ 40 „

Po pošti:

za celo leto . . . 6 for. 30 kr.
za pol leta . . . 3 „ 20 „
za četert leta . . . 1 „ 70 „

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za uavadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po postoru.

Za vsak list mora biti koleš (stempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 18.

V Celovcu v sredo 15. marca 1865.

Tečaj I.

Kaj je narodska izreja?

F. V. Demant se le z demantom brusi. Tako se tudi narod le po národski izreji izrejevati in izobraževati zamore. Med narodi pa so zdaj dedišni zlegi, stare razvade, zatrosljive bolezni; iz začetka jih ni bilo, te morajo zopet konec vzeti. Narodska izreja jih ima popolno odpraviti. Ona naj zadušivne, škodljive izrastke obrezuje, pa — na staro deblo nove, zdrave rastlike cepi, — v národu nov, požlahnjen narod izbudi in izredi. Narodska izreja ima tako izrejevati, da postane posamezni človek pravi izgled popolnega človeka, državljana in narodskega uda. Ozirati se ima na vse natorne, dušne in pravne potrebe naroda, ž njimi se tako rekoč vtelesiti in povzdigniti v narodski duh, ki je na veke kakor močna skala v morju, ktere tudi najsilnejši valovi ne razrušé. Le na ta način bode prirastel narod, ki se živo giblje in ne nosi samo — mertvega imena, ki se mu ne bo treba bati, da bi bil enkrat po vsem svetu razkropljen, kakor cigani in judje. Zunanja državna zveza bode močna, če so vsi udje državni tudi znotrej v sercu tesno zvezani in edini. Kdor tedaj zbuja narodnost, kdor izreja mladino v narodnem duhu, on je pravi, lojalen domoroдец; kajti narodska izreja neprestano v roke dela državnemu redu, je sveta stražarica narodova v njegovi ljudski pervini, in prava podpora vsaki državi. Ona — ustava — in književnost ostanejo brambe, če so že vse vojne razkropljene, vse terdnjave poderte. Kako pa je z nami? Mnogo je v našem narodu napčenih izrastkov, — od drugih narodov zastrosenih bolezni (glej v „Slovenca“ sestavke: „Česa je Slovincem treba?“), — ktere se odpraviti morajo. Zdravniki so za sedaj književnost in narodne družbe. Z veselim upanjem se oziramo na te in na uno. Naše narodsko drevo poganja berstje. Naj bi kmali lepo cvelo v srečo in slavo našemu narodu in naši domovini — ustavni Avstriji!

Deržavni zbor.

9. t. m. je bila spet enkrat očitna seja. Najprej je minister Šmerling zbornici naznanil, da neha obsedni stan v Galiciji in Krakovem 18. aprila. Tedaj je bil obsedni stan dobro leto. Ministerstvo se je v vsem ravnalo po §. 13., ki daje ministrom oblast, da smejo, kedar ni deržavnega zbora, vse, kar za dobro in koristno spoznajo, vpeljati. Tudi se jim ni treba potem v nobeni taki zadevi opravičevati. To pa se nič kaj ne zлага z ustavno vlado, ki bi po tem takem tudi lahko brez deržavnega zbora shajala. Zatorej je, da bi se tej napaki enkrat za vselej v okom prišlo, poslanec Berger zbornici predložil, naj sklene, „da vse, karkoli ministerstvo po §. 13. vpelje, zdajci neha, kakor hitro deržavni zbor potem tega ne odobri.“ Ali poslanci potrebujejo sedajnih ministrov, ministri pa poslancev, zato bo morebiti spet kaj gromelo, ali hitro bo

jasno nebó! Dokler ne gredó zistemi do živega, je vse tako, kakor bi mačka — okoli vroče kaše tekala! Voščiti pa je le, da bi prazno kavsanje o zniževanju posameznih števílek skorej nehala, da bi zamogel potém ali oži zbor svoje delo pričeti ali pa da bi se — kar je še bolje — sklicali deželni zbori. Na uprašanje, kako lakoti in revščini v Galiciji v okom priti, odgovoril je minister, da bode v nekaj dneh predlog storil, kako bi se ondotnim prebivavcem pomagalo. Da bi se le s tem predlogom ne zamudili, kajti potreba je velika, in lakota strašno pritiska. — Finančni odbor je stroške za hervaško dvorsko kancelarijo za l. 1865 za 98.000 gld. znižal, in v vsem skupej dovolil 1,946.000 gld. Da bi pač že enkrat derž. zbor hervaške in ogerske zadeve v miru pustil, dokler še ni ondotnih poslancev v Beču! Nil de nobis sine nobis — nič o nas brez nas!

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

* V Celovcu 13. marca. Denes popoldne ob štitih je umrl žl. g. Ignac Kleinmayr, knjigar, tiskar in mestni svetovavec, v 35. letu svoje starosti. — Bil je učen in jako priljuden mož. Lahka mu zemljica!

? Iz Celovca. Ljubi Slovence! obljudil si, biti prijatelj tudi šolski mladini. Sproži tedaj neko reč, s katero marsikomu ustrežeš. Že dolgo časa ni več nobenega iztisa krasnih „Poezij Prešernovih“ na prodaj. Vsi iztisi so se razprodali, lepo znamenje in pričá, da se te poezije rade prebirajo. Mar ne bi bilo mogoče, da se napravi nov natis, bodisi v stari obliki ali v obliki prijetnega „Cvetja“? Stavim, da se oglasi precej naročnikov, posebno med dijaško mladino, med bogoslovci in po vseučeliščih. Rad bi prebiral marsikteri krasne poezije in v lepih mislih in čutih pesnikovih pojil si serce, pa se težko se dobi tu pa tam kak iztis. Treba je, da se temu v okom pride. Po potu naročevanja, mislim, zgodi se najlože. Da se le oglasi lepo število naročnikov, dati se more knjiga koj v natis. Kaj pravite Slovenci? Ali bi bilo mogoče?

† Iz spodnjega Roza. (Slovenščina in fare: Glinjani, Šent-Marjeta, Bajtišče in Sele.) Na desnem bregu mogočne Drave šteje Kapselska dekanija še štiri zgorej imenovane fare. Rad bi kaj več povedal od njih, pa veselega nič ne vem, žalostnih reči praviti je pa tudi sitno. Po vseh teh farah živijo sami in prevejeni Slovenci, nikjer ne slišiš v cerkvi nemške besede, — povsod je beseda slovenska, kje pa je slovenski duh? Koliko naletiš med ljudmi slovenskih bukev alj časnikov, — koliko našteješ med vsemi prebivavci družnikov sv. Mohora, — koliko slišiš bolj novih slovenskih pesem? Nočem na to odgovarjati, le to pristavljam, da so pri treh imenovanih farah namestjeni iskreni dubovniki in vneti rodoljubi, — pri štirti fari pa delajo mladi gg. kaplani, in se zdaj pričakuje nov fajmošter. Neznane in čudne reči mo-

rajo neki biti, da se po teh terdo slovenskih krajih slovenski duh noče izbuditi in oživiti.

Pa kakor zimski sneg in led semena v zemlji ležečega ne more pokončati in umoriti, taka je tudi zastran semena slovenske besede. Ljuba vigred pride gotovo tudi v te prijazne slovenske kraje, rumeno solnce bo ogrelo tudi serca slovenskih prebivavcev, in slovenski duh se bode jel dramiti in zbuhati. Že so znamenja prihodnje vigredi!

V Glinjah so postavili lepo šolsko hišo, dobili so mladega učenika, pridnega in vnetega Slovence, — tudi mi je nek Glinčan pravil, da jih bo za l. 1865 blizo osem k družbi sv. Mohorja pristopilo. V Selah deržijo g. fajmošter sami šolo, učijo samo po slovenski, kupujejo pridno slovenske bukvice, naročujejo slovenske časnike in posojujejo jih svojim farmanom: to mora sčasom roditi veselega sadu. V Šent-Marjeti pričakujejo se nov fajmošter, mož v najboljših letih, kateri so se poprej na Golšovem skazali prijatla in podpornika ljudske šole in slovenskega nauka. Glejte! vse to obeta tudi po krajih, kjer je zdaj še merzla in žalostna zima, skorej veselo vigred za ljubo našo slovensčino. —

+ **Iz Notranjskega na dan ss. Cirila in Metodija.** (Slovenščina in uradniki.) Danes je veseli god slavnih aposteljnov, ki sta mili naš jezik povzdignila na visoko stopnjo, vpeljala ga v sveto cerkev in ga tako posvetila! Neugodni časi so ga spet pahnili iz javnega življenja in potlačili v prah. Pa kolo časa se vedno verti in jezik naš spet leze na viš. Bog živi vse rodoljube, ki se potegujejo za vse pravice jezika našega! Med te spadaš tudi ti, verli „Sloven c!“ Krepko se poganjaš za napredovanje in djausko vpeljavo našega milega jezika v uradnije in šole in tako v splošno spoštovanje. Hvala tebi! upajmo, da bo ta trud tudi kaj sadu obrodil. Ker ne gledaš na veljavo ljudi, temuč le na pravico in resnico, če tudi oči kolje, in neustrašeno razglašaj vse, kar se ne godi Slovincem prav, mislim, da boš tedaj tudi temu uprašanju v svoji torbici kako mestce odločil.*) Ali se vedejo c. kr. uradniki kot člani čitavnični, vpisani od prvega do zadnjega, dosledno in prav, če slovenskim mladencem, ktere v vojaščino kličejo, nemške pozive pošiljajo? Prišel mi je v roko poziv, na eni strani nemški, na drugi slovenski, pa podpisan je bil le nemški — od uda čitavničnega! O doslednost, kje si doma!?) Morebiti vlada brani slovenske mladenče s slovenskimi pozivi nabirati? Kaj še! Kdo je pa dal pozive natisniti po slovensko in nemško? Mislim, da visoka vlada slovenske za slovenske mladenče, nemške pa za nemške. Zdaj pa celo čitavnični udje kličejo Slovence v nemških pozivih! Kaj je to? Če se pa že z natisnjenimi formularji tako ravna, kdaj pa bomo še le dobili druge pozive, dekrete, itd., ki so lastnoročno pisani, v slovenskem jeziku? Dajte nam odgovor!

V Gorici. „Umni Gospodar piše: Železnični odbor v Gorici je zložen iz deželnega odbora, iz prvo-sednika kupčijske zbornice goriske in mestn. župana; sporočilo o napravi Soške železnice je zložil dr. Deperis s pomočjo in na podlagi Semradovega mnenja („Gutachten“). Kar se tiče železnične čerte (linije) skosi soško dolino na Koroško, bila je od Gorice do sv. Lucije že takrat izmerjena, ko je šlo za južno iz Ljubljane v Terst (Duodo-v projekt; žali Bog, da ni obveljal); uni kos pa od sv. Lucije naprej so zmerili l. 1857-8 na stroške kupč.

zbornice in municipija gorisk., in kupč. zbornic in mesta teržaškega in koroških. Projekt za čerto od sv. Lucije do verh Predéla je naredil viši inž. E. Heider, od Predéla do Terbiža pa inž. Klemenscewig. Stroški za premerjenje l. 1857-8 so znesli 28.000 gld., 7000 od teh je plačala Gorica. Prestopimo na sedanji stan reči. Kakor je „U. G.“ že lani omenil, spodriva našo soško čerto čerta na Potablo (Ponteba), za katero se Videmci na vso moč poganjajo. Pervo, kar je imel naš odbor storiti, bilo je to, da je pokazal, da se da naša čerta skrajšati in boljši kup izdelati, kakor potabeljska. Semrad je zdaj res dokazal, da se železnica velicega ovinka na Trento lahko ogne, če se ji po mestih, od Žage do Predéla, večji pad ali stermost dá, in če se po tistih me-rah in načelih izdelata, kakor čez Semering, Brener in Apenine. Na mestu pada 1-100, ki je bil inženirjem l. 1857 naj večji, nasvetuje Semrad 1-50 in celó 1-40 t. j. na vsakih 50 ali 40 sežnjevi naj bi se zvišala za 1 sež. Po tem takem bi se skrajšala čerta od sv. Lucije do Rabeljna za več kot 5 milj in z blizo enakim padom ($\frac{1}{60}$ — $\frac{1}{30}$) na koroški strani, od Stassau-e do Rabeljna, bi se tudi onod za $1\frac{3}{4}$ m. skrajšala. Čerta l. 1857₈ izmerjena je bila (od Gorice do Belaka) 24.799 milj dolga, po Semradovi presoji samih 17.719; belasko-videmska meri 20.382 m.; torej bi bila naša več ko $2\frac{1}{2}$ m. krajša. Poverh tega je naša tudi boljši kup, kakor potabeljska; prišla bi stati nekaj čez $27\frac{1}{2}$ milijonov, una pa čez $28\frac{1}{2}$ mil. Zastran potabeljske pravi na dalje Semrad, da bi prizadela takih težav, kakoršnih še nikdar nobena do sih mal izdelanih železnic.

Iz Tersta. J. G. V. (Dalje.) Če pa kdo tem gospodom svetuje, naj si kolikor mogoče prizadevajo, rabiti čisto slovensčino v svojih pogovorih z ljudstvom, hitro so pripravljeni z odgovorom, da tako imenovani Slovinci na Koroškem ne razumejo druge slovensčine (sic!), in da je tedaj treba z njimi se pogovarjati, kakor je ravno navada, to je da se dobro meša. Tako sem se pogovarjal enkrat z nekim gospodom o sodnijah. Razodene mi o tej priliki z velikim začudenjem, da se med koroškimi Slovenci tudi nahaja beseda „vorhanden“. Na to mu odgovarjam, da se mi to nikakoršno čudo ne zdi, ter še pristavim, da so se večidel ti Slovenci ravno od uradnikov takega spakedranja naučili. To slišati je gospodu jezik zastal! Da imajo pa nemci in nemškutarji le prazen izgovor, če v eno mer terdijo, da koroški Slovenci družega razun mešanice (kauderwälsch) ne razumejo, v dokaz temu nam je prvič: da v več krajih, n. pr. v Pliberškem okrožju, Slovenci govore lepo svoj narodni jezik, izvemšiti tiste besede in germanizme, ki so se blizo pri večini slovenskih prebivavcev že od nekaj vdomačile; drugič: da tisti med njimi, ki znajo v svojem jeziku brati, razumevajo vse, kar beró, čeravno so knjige čisto slovenske, ali kakor jih nekteri imenujejo, krajske; in tretjič: da se tukajšnji Slovenci lahko pogovarjajo in razumevajo s Krajneci, ki dohajajo o kakej si bodi priloznosti na Koroško, dasiravno je njih jezik čisto slovenski.

Ali kako neki more napredovati in obveljati naša slovensčina med ljudstvom, koliko koristijo ljudske učilnice, koliko ljudske knjige, ako ostanejo uradniki takšni, kakor so bili nekda, in se ne učé slovenskega jezika? Saj vidimo, da je na Koroškem kmet (večidel se imenuje „pauer“) nekako ponosen, da more v pisarnicah z uradniki — nemškutariti (je tudi še kje drugod tako! Vredn.). Blizo mest, zlasti okoli Celovca, se Slovenci celo sramujejo v svojem jeziku govoriti, posebno ženske, kedar jim je blizo gospoda — nemška!

(Konec pride.)

*) Z veseljem. Prosimo še kaj.

Vredn.

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Varaždina. J. B. (Konec.) Ker že o učilnicah pišem, povem še nekaj, kakšne so naše učilnice, posebno za tiste bravce povem to, ki še tega ne bi vedeli; pa tudi tisti nikar ne zamerite, ki že to veste, saj vam je znano, da je človeku najrajši to na jeziku, kar mu je na srcu, posebno kedar se pogovarja s prijateljem.

Naše učilnice so čisto narodne, to je, uči se vse v miloglasnem in sladkem maternem jeziku od prvega razreda ljudske učilnice do najvišega pravoslovstva, znanstvenega gospodarstva, gimnazij in realek. Nemščina kot naučni predmet se začenja po mestih v 4. razredu (v Zagrebu še to ne) normalnih učilnic in se uči kot obligaten predmet po vseh razredih naših realek in gimnazij. Iz vsega serca želimo iste po Bogu in cesarju dane pravice tudi bratom Slovincem. Veliko veselje, dá, prava slast je učiti in se učiti v narodnem jeziku, kar posebno tisti čuti, ki je poprej moral sebe in ubogo mladež v nerazumljivem jeziku brezvspešno in zastoj mučiti. Grenek je spomin tistih žalostnih časov! Bog mi ne daj več takih doživeti!

Ali je ni prave sreče na zemlji! Dokler ne dobimo vseučilišča in tehnike, se ve da v čisto narodnem duhu; dokler bodo imeli naši junaški bratje graničarji, pa tudi vi bratje slovenski, nemške, in ponosni Dalmatinci večidel italijanske srednje učilnice; dokler bodo naši nekdanji slavni, zdaj pa prenesrečni bratje po žalostni Bosni pod gnjusnim turškim jarmom javkali in brez vsega nauka žalostno življenje životarili; tako dolgo nas bode vedno nekaj grizlo in peklo; tako dolgo nam ni pravega veselja; tako dolgo nam bode grenka vsaka sreča!

Za vseučilišče smo tako vneti, da bi pri vsej revščini, ki nas hudo hudo tare, vse mogoče storili, misle na živo resnico: Učenost je moč! O tem je pa le naša edina nada deželni zbor.

Velika hvala gre našemu namestniškemu svetovavstvu za očetovsko skerb, ki jo pokazuje v obče za učilnice, posebno pa za ljudske, vsakdanje in ponavljavne mestne in kmetiške (farne). Te dni pride od njega na naše mestno poglavarstvo obširna osnova o obertnijskih učilnicah. Nisem ga še bral, zatorej molčim o njem. Slavno poznani mož, ki je prav za prav duša našega napredka v učilnicah, šolski svetovavec za ljudske in srednje učilnice, Dr. Rački, poleg vsega tega neutrudljivo dela na znanstveno-književnem polju. Kar za gotovo znam, pripravljen je od njega za tisk prvi del hervaške povestnice. Hvala in slava mu!

Na koncu še spominjam, da lepo število, posebno štajarskih Slovencev, hodi v naše učilnice in da jim je malo časa treba, da se čisto dobro izurijo v našem književnem jeziku. Tudi to se mi zdi lep pot k jugoslavenski vzajemnosti, koje nam je treba, kot ribi vode. — 8. febr. Starešinstvo mesta Varaždina je skorej enoglasno sklenilo: prositi Njegovo Veličanstvo kralja, naj se priderži za naš prihodnji zbor izbornik od l. 48. in 61. V tej prošnji se razlaga, da je jedino ta izbornik ustaven in da se je na banskem sestanku (zboru) posebno mestu Varaždinu krivica storila. Prošnja (representacija) o tej reči je bila že gotova v starešinski sestanku donesena. Po napomenjenem sklepu se je tedaj precej prebrala in odobrila.

Temu sklepu se bode marsikdo čudil, kdor je bral, da je ravno zavolj takega čina alj sklepa bila razpuščena ali odložena županijska skupščina v Oseku.

Kakor vidite, dragi bratje, je pri nas politika zmi-

rej na prvem mestu. Bog daj, da bi le bila na blagor celemu narodu!

Ptuje dežele.

Rusko. Ni še jasno, kaj je prav za prav ruska vlada Poljakom namenila. Ukaz, ki je unidan svetu strašno novico naznanjal, da Poljskega ni več, bil je po najnovejših oglasih le — strah, družega nič. Nam se pa ne dozdeva tako. Če se pomisli, kako ravna vlada s katoliško vero, s samostani, s šolami in srenjami, in da je celo menda avstrijsko vlado zaprosila, naj obderži obsedni stan tako dolgo v Galiciji, dokler Poljskega popolnoma z ruskim carstvom ne zedini, pač ni prenepato, če rečemo, da je (ruska) sekira že na (poljsko) drevo položena. Druga pa je, če ga bode tudi posekati môgla. Vendar se pa mirne sprave ni tako hitro nadjati, predno spoznata oba, Rus in Poljak, svoje zmote. —

Prusko. Bismark bo tedaj res, kakor se zdaj kaže, prusko telo primerno razširil — s Šlezvik-Holštajnom. Francoska mu že sekundira, druge nemške dežele ne vedó, kaj bi počele, Avstrija pa hoté ali ne hoté —, določno ne pove svojih misel. Zvita prebrisana glava Bismarkova si že vé pomagati!

Francoska. Napoleon zdaj nima dosti časa se s politiko ukvarjati. Ima gotovo preveč z življenjepisom K. J. Cesara, ki ga jo ravnokor na svitlo dal, opraviti. On se kaj zelo trudi z djanjem in besedo svoja dela pred svetom opravičiti, ali — previdnost božja mu jemlje največje prijatelje — stebre cesarstva — enega za drugim. Ravno zdaj je umerl vojvoda Morni, Napoleonov po polu brat. Steber za stebrom pada, kaj bo?

Amerika. Severnikom se godi čedalje bolj po sreči. Jugovci zgublajo mesto za mestom, kmalo bode po njih, kar je že nekako tudi iz Mehike zaznati, kjer spet republikanci dobro rogovilijo.

Drobtine.

Slovstvene. „Čitalnico“ dobimo spet kmalo. G. Ivan Gršak, izdatelj in vrednik, piše v „Novicah“ o nji takole: „Ker dobivam od vseh strani pohvalna in spodbadajoča pisma, se je že tudi drugi zvezek „Čitalnice“ začel tiskati. — Sestavki ne bodo tako dolgi, kakor v prvem, pa zato mnogoverstnejši; tudi mislim, da ne bo prišel nad 60 kr. — Zato prosim, da se blagovolijo oglasiti bravci „Čitalnični“ berž ko jim je mogoče. V Herbersdorfu 24. februarja 1865.“

Gospodarstvene. (Konec.) Tako ravnaje našel sem pot, da si pomnožim živino, in malo po malem napravil sem si 12 molznih krav. Te pa redim célo leto v hlevu, in po zimi jim parim kermo. Tako sem jih bil lansko zimo dobro preredit, ako ravno je res takrat mnogo velikim in malim gospodarjem (kmetovavcem) zavolj predlanske nenavadno velike suše kerme zelo primanjkovalo.

Sejal sem torej deteljo, ki je živec gospodarstvenega napredka, in si tako nisem le samo pomnožil živine, nego sem si tudi pot pripravil do obilne žetve. Sejal sem namreč na deteljišče pšenico, ki ondi tudi brez gnoja dobro raste in rodi. Vsako leto mi je tedaj po versti prišlo pod plug pet oral zemlje, ki mi je ni treba bilo nič gnojiti; tedaj sem lahko raztrosil ves v hlevu pridobljeni gnoj po družih njivah, ki sem jih posejal z ječmenom, režjo, turšico in drugimi zeljši.

Sejanje detelje, po kateri sem si število živino pomnožil, pa jo ravno tako dobro kermil (futral); potem tečni in obilni gnoj, ki sem ga v hlevu dobival, in

slednjič marljivo in točno obdelovanje zemlje s plugom in brano — to je tisti ključ, ki mi je odperl vrata do dohodkov, ki mi jih zdaj donša gospodarstvo moje. Tem okoliščinam in rednemu kermljenju živine v hlevu se imam zahvaliti, da se mi je tako zelo povzdignilo gospodarstvo, in da sem v primerno kaj kratkem času od treh let dosegel, da mi kmetija, čeravno sem jo v zelo žalostnem stanju prevzel, zdaj že donša do 5 od sto od vlozene glavnice (kapitala); kakor hitro pa žitu cena poskoči, kakor l. 1861, dovolj bi bil ves moj trud poplačan. Rekel sem zgorej, da sem svojo živino v hlevu redil ter ji suho kermo paril. To pa sem delal zato, ker ne ugledam nobene koristi v tem, da se živina pase o merzlih jesenskih dnevih po travnikih in deteljiščih dvakrat pokošenih, kjer gotovo ne more dosti paše biti, pa tudi gnoja se grozno veliko potrosi. V moji okolici res sicer pri vseh drugih gospodarjih ubogo živino na pašo gonijo — ali meni se zdi to slabo polajšanje, če si tako mislijo domá merve prihraniti, ki si je niso dosti za zimo pripravili. Da bi pač to kmetje kmalo sprevideli! — Kar se pa tiče parjenja, moram izreči, da mi je bilo neizrečeno velike koristi. Poparjena piča (kerma) živini prav dobro dé, ona postaja debelejša, daje več in mastnejega mleka in bolji gnoj ter je ob enem tudi za gospodarja boljše, ker mu je treba manj kerme, parjenje pa več zdaja in se lože prebavlja. Za to pa je treba zgođej skerbeti in si ga toliko napraviti, kar ga potrebuje do novega zelenja, kajti živino enako kermiti, čist zrak v hlev spuščati in jo lepo čediti — to so potrebni pogoji napredka in koristi živinoreje. — Ker je tudi na Slovenskem več zanemarjenih zemljišč, priporočamo iz celega serca bar. Leitnerjev o kmetovanje vsem v izgled, naj ga posnemajo in si zboljšajo svoja zemljišča!

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofiji: Začasni gimn. katehet in pridigar v Novem mestu, č. g. o. Ig. Stavađaher, je postal pravi veroznanski učitelj na ondodni gimnaziji. — Č. g. Boštjančič Fr. je postavljen za 2. začasnega kateheta na ljublj. normalnih šolah.

V lavantiški škofiji: Č. g. Gusaj Jernej, je postal začasni oskerbnik Šmarijske fare.

Loterija.

Gradec: 11. 24. 27. 88. 62.
Dunaju: 32. 71. 79. 22. 18.

Živežna cena.

	krompir (vagan)		jajca (eno)		sirovina		maslo		salo		grah		leča		slama		seno		drevja	
	g.	k.	kr.	k.	k.	k.	g.	k.	g.	k.	g.	k.	g.	k.	g.	k.	g.	k.	g.	k.
Mariboru	1 50	2	50	60	40	—	—	—	—	—	—	—	—	90	1 60	4 36	—	—	—	—
Celju	1 72	2	45	55	40	—	—	—	—	—	—	—	—	8	75	90	7 20	—	—	—
Ptujem	1 60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	1 30	9 10	—	—	—
Ljubljani	1 80	1	50	55	44	4	—	—	—	—	—	—	—	4	75	1 10	9 50	—	—	—
Kranju	1 55	2 1/2	38	50	44	—	—	—	—	—	—	—	—	3 20	80	1 25	5 10	—	—	—
Novem mestu	1 80	1	40	40	40	4 16	4 70	1	—	—	—	—	—	—	2	—	6 20	—	—	—
Celovcu	—	—	3 1/2	50	52	42	3 90	—	—	—	—	—	—	—	—	50	1	4 30	—	—
Terbižu	1 65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 14	—	85	1 10	5 20	—	—

Dunajska borska 14. marca 1865.

Novi zlati 5.26%
Srebro 109.75

Vabilo.

Šola je tisti prelepi vertič, kjer se seje in poliva, raste in zori zlahotno seme domorodnega d. ha. Vertnar je gospod učitelj, — on je prijatelj, vodja in oče preljube mladine. Da torej dobimo narodnih, prav domačih šol, treba je, da so učitelji naši pravi slovenski rodoljubi. Imamo jih — hvala Bogu! — že precej tacih učiteljev, ki so se že zavedeli slovenske narodnosti in že radi in veseli delajo na polju slovenskem. Od več slovenskih učiteljev imamo dopisov v rokah, ki nam pričajo, da so gg. učitelji vneti rodoljubi, ki bi radi stopali v družbo sv. Mohora, radi prebirali slovenske časnike in radi si jih naročevali, pa — ne morejo! To vsakdo lahko verjame, kdor premisli, kako borno in slabo so večidel plačani učitelji naši. Pa vendar — naj velja, kar rado, naj bi se imelo iz terte zviti — šole morajo naše biti, da bode sčasom tudi narod naš!

Založništvo mladega „Slovenca“ in več znanih rodoljubov se je posvetovalo, kako bi se dalo pomagati, kako bi se mogel „Slovenec“ med učitelje in po njih med slovensko ljudstvo spraviti, da bi zbuval in oživil duh slovenski? In čujte, ljubi Slovenci! kaj se je sklenilo.

Založništvo je naznanilo voljo, „Slovenca“ pošiljati vsem slovenskim učiteljem v svojo škodo prav dober kup, ako se mu poverne 1 kr. za kolek, 1 kr. za poštnino in 1 kr. za tiskarnino, — po tem torej bi veljal en iztis „Slovenca“ za vsak list le tri krajcarje; — to znaša na leto za en iztis 3 gld. 12 kr. — Gospodje rodoljubi so pa koj pri priči začeli v ta namen med seboj denarjev zbirati in so nabrali spodej razkazani znesek: 29 gld. 50 kr. Za ta denar se bode pošiljalo devet iztisov „Slovenca“ pridnim in rodoljubnim učiteljem, ki jih je ravno tista družba zbranih domorodcev odločila.

Vemo, da jih je po Slovenskem še več rodoljubov, ki bi radi pod ramo segali pridnim učiteljem, radi zbuvali zavest in narodnost slovensko, radi podpirali domače slovstvo; zatoj založništvo „Slovenčev“ na znanje daje voljo svojo, za ves po dobrovoljnih darovih nabrani denar slovenskim učiteljem po vseh slovenskih deželah za 3 gld. 12 kr. celo leto pošiljati „Slovenca“. Vse čč. gg. rodoljube vabimo in prosimo, naj nam svoje darove skorej sporočiti blagovolijo. Imena in darove čč. gg. podpornikov bode „Slovenec“ v svojem listu naznanjal.

Gg. učitelje, ki dobivljajo „Slovenca“ po tem potu, pa opominjamo, naj ga sami marljivo prebirajo, po tem pa svojej soseščini posojajo in priporočajo!

V Celovcu 11. marca 1865.

Založništvo Slovenčev.

Darovali so čč. gg.:

Einšpieler Andr. katehet	10 gl. — kr.
Rosbacher C. B. tergovec	5 " — "
Šrbicelj Mat. škofji kaplan	6 " 30 "
Dr. Nemeč Val. profesor	3 " 20 "
Penjak Fr. terg. pomočnik	1 " — "
Jenčič Alojzi, doktorand	1 " — "
Zupan Jož. terg. pomočnik	1 " — "
Božič Janko, vrednik	1 " — "
Izep Jan. terg. pomočnik	1 " — "

29 gl. 50 kr.

9 iztisov „Slovenca“ po 3 gl. 12 kr. velja: 28 " 8 "
ostane zanaprej: 1 gl. 42 kr.